

ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ, ДОТООД АУДИТЫН ТАСГИЙН 2023 ОНЫ БҮТЭН ЖИЛИЙН ХИЙЖ ГҮЙЦЭТГЭСЭН АЖЛЫН ТАЙЛАН

Нэг. Хяналт шалгалт, дотоод аудитын тасгийн танилцуулга

Орхон аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтсийн Хяналт шалгалт дотоод аудитын тасаг нь 6 орон тоотойгоор үйл ажиллагаагаа явуулж аймгийн хэмжээнд 110 гаруй мянган иргэд, түүний дотор 18 мянга гаруй тэтгэвэр авагчид, давхардсан тоогоор 6 мянга гаруй даатгуулагчид тэтгэмж, нийгмийн даатгалд бүртгэлтэй идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж, тайлан өгч байгаа 1426 аж ахуй нэгж байгууллагын 28919 гаруй ажиллагсад, Нийгмийн даатгалын сайн дурын даатгалын 4303 даатгуулагчийн нийгмийн даатгалын тухай багц хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилласан.

Хяналт шалгалтын байцаагч нар нь хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн комисс, баримт нягтлан шалгах комисс, өмч хамгаалах комисс, ёс дэд хороо, төсөл хөтөлбөр инновацийн бүтээмжийн баг, авлигатай тэмцэх менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх ажлын хэсэг болон хяналтын баг, гомдлын шаардлагын зөвлөл, соёл спорт залуучууд олон нийтийн идэвхижүүлэлтийн зөвлөл зэрэг хэлтсийн дэргэдэх 10 орон тооны бус комисс болон зөвлөлд ажиллаж байна.

Хоёр. Өдөр тутмын ажлууд

Аж ахуйн нэгж байгууллагаас ирсэн албан тоот, иргэнээс ирсэн өргөдөл, гомдол, саналын дагуу Хяналт шалгалт дотоод аудитын тасаг нь өдөр тутмын ажлуудад хуульд заасан заалт, тогтоол, шийдвэр, журамд үндэслэн шийдвэр гарган ажилласан байна. Мөн нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж, үйлдвэрийн осол мэргэжлээс шалтгаалах өвчиний, ажилгүйдлийн даатгалын сангуудаас олгогдож байгаа тэтгэвэр тэтгэмжид хяналт тавьж ажилласан.

2.1 Аж ахуйн нэгж байгууллагаас ирүүлсэн 207 албан тоот, хүсэлтийг хүлээн авч хуулийн дагуу зөрчлийг барагдуулан ажилласан нь өмнөх оноос 25,8% буурсан байна.

- Улсын байцаагчийн акт – 57
- Улсын байцаагчийн дүгнэлтээр цалин залруулга – 60
- Улсын байцаагчийн дүгнэлтээр төрөл залруулга – 90

2.2 Иргэнээс ирсэн 65 өргөдлийг хуульд заасан хугацаанд нь шийдвэрлэж ажилласан нь өмнөх оноос 14% өссөн байна.

- Улсын байцаагчийн акт – 16
- Тэтгэвэр тогтоолтын үндэслэл дахин шалгах – 33
- Бусад – 16

2.3 2023 онд шинээр тэтгэвэр тогтоолгон авч байгаа 1180 тэтгэвэр тогтоолтыг тухай бүр хянан шалгаж ажилласан. Шинээр тогтоогдсон тэтгэврээс 253 зөрчил

дутагдлыг илрүүлж тухай бүр нь засуулж, тэтгэвэр авагч нарт нэмж олгохоор 1,451,899.00 төгрөг, хасаж олгохоор 1,392,603.00 төгрөгийг шийдвэрлэж ажилласан.

2.4 Тэтгэмжийн 2 байцаагч, үйлчилгээний хэсгийн 9 байцаагчийн бодсон тэтгэмж олгох анхан шатны баримтыг хяналт шалгалт, дотоод аудитын тасгийн 4 байцаагч хяналт тавьж тэтгэмжийн даатгалын сангаас 2023 онд давхардсан тоогоор:

- Хөдөлмөрийн чадварын түр алдсаны тэтгэмжийг 11,1 мянган даатгуулагчдад 2,7 тэрбум төгрөгийн тэтгэмжийн бодолтонд 76 илэрсэн зөрчил дутагдлыг тухай бүр нь засуулж, нэмж олгохоор 2,403,398.58 төгрөг, хасаж олгохоор 1,733,183.00 төгрөгийг шийдвэрлэж ажилласан байна.
- Жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмжийг 1,8 мянган даатгуулагчдад 4,3 тэрбум төгрөгийн тэтгэмжийн бодолтонд 32 илэрсэн зөрчил дутагдлыг тухай бүр нь засуулж, нэмж олгохоор 1,259,790,34 төгрөг, хасаж олгохоор 2,015,404.27 төгрөгийг шийдвэрлэж ажилласан байна.

2.5 Үйлдвэрийн ослын даатгалын даатгалын сангаас 2023 онд хөдөлмөрийн чадварын түр алдсаны тэтгэмжийг 57 даатгуулагчдад 65,3 сая төгрөг, сувиллын газрын тусламж үйлчилгээний болон ирэх, очих унааны зардлыг нийт 51 даатгуулагчид 9,9 сая төгрөгийн зардлыг хянаж 2 илэрсэн зөрчил дутагдлыг тухай бүр нь засуулж, хасаж олгохоор 13,000.00 төгрөгийг шийдвэрлэж ажилласан байна.

2.6 Ажилгүйдлийн даатгалын сангаас 2023 онд шинээр тогтоогдон олгогдож байгаа ажилгүйдлийн 796 хүний 2,8 тэрбум төгрөгийн тэтгэмжид хяналт шалгалт хийж 52 зөрчил дутагдлыг тухай бүр нь засуулж, нэмж олгохоор 1,327,784.00 төгрөг, хасаж олгохоор 3,392,581.00 төгрөгийг шийдвэрлэж ажилласан.

Гурав. Нийгмийн даатгалын тухай хууль болон Зөрчлийн тухай хууль, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн хэрэгжилт

Улсын байцаагчийн актын 2023 оны эхний үлдэгдэл 14,3 сая төгрөг байсан. 2023 онд Хяналт шалгалт, дотоод аудитын тасгийн төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт, аж ахуйн нэгж, байгууллагын албан хүсэлт, иргэдийн өргөдлийн дагуу нийт 215 байгууллагын санхүүгийн баримтад хяналт шалгалт хийж, цалин залруулгын дүгнэлт 60 байгууллага, төрөл залруулгын дүгнэлт 90 байгууллагад бичиж, ААНБ-ын санхүүгийн баримт, НД-ын сангийн зарцуулалтад хяналт шалгалт, дотоод аудит хийж 121 зөрчилд улсын байцаагчийн акт болон зөрчлийн тухай хуулийн хялбаршуулсан журмаар нийт 48,9 сая төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэл, алдангийг төвлөрүүлэн ажилласан. Үүнээс зөрчлийн тухай хуулиар 45 аж ахуйн нэгж, байгууллагын зөрчлийг шийдвэрлэж хуульд заасан хугацаанд төлөгдөөгүй орхигдуулсан 11,1 сая төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэл, алдангийг бүрэн нөхөн төлүүлж, зөрчилд 14,0 сая төгрөгийн торгуулийг тавьж 100 хувь бүрэн барагдуулан ажилласан.

Дөрөв. Төлөвлөгөөт хяналт, шалгалт

2023 онд Хяналт шалгалт, дотоод аудитын тасаг нь хэлтсийн даргаар удирдамж батлуулж дараах 8 чиглэлийн хүрээнд холбогдох хууль, тогтоомж, журмын хэрэгжилтэд хяналт шалгалт хийж зөвлөмж өгч, зөрчлийг арилгуулах арга хэмжээ авч ажилласан.

4.1. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын Хяналт шалгалтын газрын даргын 2023 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдөр баталсан 06/668 тоот чиглэлийн 1 зүйлийн 1.2 дахь заалтыг үндэслэж нийгмийн даатгалын хэлтсийн даргын 2023 оны 02 сдугаар сарын 01-ний өдрийн 01 дугаартай удирдамжийг хүчингүй болгож 120 ба түүнээс дээш насжилттай нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хуримтлагдсан өр авлагатай 357 байгууллагуудад Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2018 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдөр баталсан А/186 тоот хяналт шалгалтын нэгдсэн зааврын дагуу хяналт шалгалт хийж, авлага барагдуулах талаар шат дараалсан арга хэмжээг авч, шалгалтаар илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгуулж, зөвлөн туслах болон мэргэжил арга зүйн туслалцаа үзүүлж ажиллаж байна.

4.2 Нийгмийн даатгалын хэлтсийн даргын баталсан №3 дугаар удирдамжийн дагуу Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйл, нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2018 оны 05 дугаар сарын 21-ний өдрийн 1/1066 тоот албан зөвлөмж зэргийг баримтлан 2018-2021 оны Орхон аймгийн нийгмийн даатгалын хэлтсээс олгосон оршуулгын тэтгэмжийг шалгаж ажилласан.

2018-2021 онд нийт 1877 иргэнд оршуулгын тэтгэмж олгож ажилласнаас, ажилласан жилийн материал дутуу, мэдээллийг буруу оруулсан, цэргийн тэтгэвэр авагчид олгосон зэрэг зөрчил дутагдалтай 20 иргэнд олгосон зөрчил илэрсэн байна.

ХШДАТ-аас 2023 онд дотоод аудит хийж, дараах зөвлөмжийн дагуу:

1. Үйлчилгээний хэсгийн ахлах долоо хоног бүрийн Лхагва гаригт өглөө бүр хууль, дүрэм, журмын дагуу бүрдүүлэх материалын талаар сургалт орж хэвшсэн байна.
2. Оршуулгын тэтгэмж олгох хуудсыг Үйлчилгээний тасгийн дарга мэдээллийн сантай ажилласан жилийг тулган шалгаж баталгаажуулдаг болсон.
3. Зөрчилтэй оршуулгын тэтгэмжийг олгосон байцаагч тус бүрт хувийн хэргийг нягтлан шалгаж, ар гэртэй нь холбогдон орхигдсон ажилласан жил болон хугацаат цэргийн алба хаасан эсэхийг тодруулан лавлагааны захиалга өгөх ажиллагаа явагдаж байна.

4.3 Нийгмийн даатгалын байгууллагын менежментийн чадавхийг бэхжүүлэх, иргэдийг эрсдлээс хамгаалах, удирдлага, хяналтын тогтолцоог үр ашигтай, оновчтой зохион байгуулах, төрийн байгууллагад авлига бий болох шалтгаан нөхцөлийг арилгах, хууль эрх зүйн орчныг сайжруулах, төрийн албан хаагчийн ёс зүйг дээшлүүлэх, хариуцлагыг чангатгах, шударга ёсыг бэхжүүлэх, төрийн байгууллагын үйл

ажиллагааны нээлттэй, ил тод байдлыг хангах, хүнд суртал, чирэгдлийг арилгах, авлигын гэмт хэргийг илрүүлэх зорилгоор олон улсын ISO 37001:2016 стандартад нийцсэн менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлэх ажлыг манай байгууллага 2022 оноос эхлэн үе шаттайгаар, холбогдох стандартаар тогтоосон шаардлагын дагуу нэвтрүүлж ажилласан.

Монгол Улсын Төрийн байгууллага дундаа анх удаа хэрэгжүүлж 2023 онд Авлигын эсрэг ISO 37001:2016 стандартад нэвтрүүлж БНЭУ-ын олон улсын баталгаажуулалтын QFC байгууллагын батламж гэгчилгээг БНЭУ-ын Элчин сайдаас гардан авсан. Авлигын эсрэг үйл ажиллагааны 2023 оны төлөвлөгөөг батлуулан ажиллаж байна. Мөн байцаагч ажилтнуудтай гүйцэтгэлийн төлөвгөөнд авлигын талаар заалт оруулан батлуулж, гүйцэтгэлд хяналт тавин ажиллаж байна.

4.4 Орхон аймгийн Жаргалант сумын байцаагчийн ажлын гүйцэтгэлд 2023 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн Хяналт шалгалт, дотоод аудитын тасгийн төлөвлөгөөний дагуу Нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн байдал, тэтгэврийн хувийн хэргийн бүрэн байдал, орлогын төлөвлөгөөний биелэлт, өр авлагын барагдуулалт, малчны зөвлөлийн тогтоолын үндэслэл, мэдээлэл авах боломжийг бүрдүүлсэн байдал зэрэгт хяналт шалгалт хийж ажилласан.

Хяналт шалгалтын дүнгийн талаар :

4.4.1 Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайланг журмын дагуу авч байгаа эсэх, орлогын төлөвлөгөө биелүүлэх, өр авлага барагдуулах талаар зохион байгуулсан ажил үйлчилгээ:

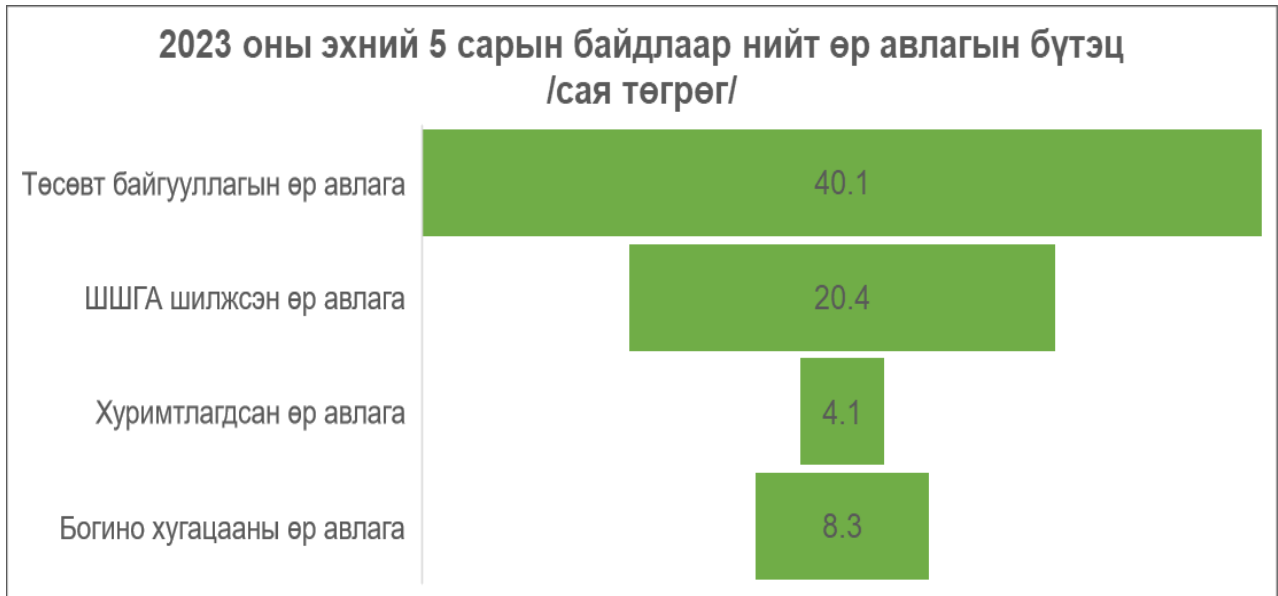
Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын сар, улирал бүрийн төлөвлөгөөний биелэлт, түүний гүйцэтгэлд бүртгэлээр хяналт тавин 2023 оны эхний 5 сарын байдлаар 367 404,25 сая төгрөгийн шимтгэлийн орлого оруулахаас 358 567,44 сая төгрөгийн шимтгэлийн орлого оруулж 97,6 хувийн биелүүлсэн байна.

2023 он	Орлогын төлөвлөгөөний биелэлт		
	Төлөвлөгөө /сая төгрөг/	Гүйцэтгэл /сая төгрөг/	Хувиар
1 дүгээр сард	73 480,85	25 920,85	35.3%
2 дугаар сард	73 480,85	100 981,93	137.4%
3 дугаар сард	73 480,85	73 474,09	99.9%
4 дүгээр сард	73 480,85	95 467,31	129.9%
5 дугаар сард	73 480,85	62 723,44	85.4%
Дүн	367 404,25	358 567,44	97.6%

Нийт 23 аж ахуй нэгж байгууллага нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайлан өгч байгаагаас 18 аж ахуй нэгж байгууллага тоон гарын үсэг ашиглан цахимаар тайлан өгч байна. 2023 оны эхний 5 сарын байдлаар шинээр 1 аж ахуйн нэгж бүртгүүлэн, нийгмийн даатгалд хамрагдсан, 1 аж ахуйн нэгж байгууллага үйл ажиллагаагаа зогссон байна.

2023 оны эхний үлдэгдэл өр авлага 7 байгууллагын 26,9 сая төгрөг байсан нь 11 байгууллагын болж 72,9 сая төгрөг болж 171 хувиар нэмэгдсэн байна.

Өр авлага бууруулах зорилгоор Сэлэнгэ – Ачуут ББН, Худагтрейд ХХК, Жаргалант сургууль, Жаргалант ЭМТөв гэсэн байгууллагад улсын байцаагчийн албан шаардлага өгч ажилласан байна.

4.4.2 Тэтгэвэр авагчдын хувийн хэрэгт тооллого хийхэд:

Жаргалант сумын тэтгэврийн архивд хадгалагдаж байгаа нийт 697 ширхэг хувийн хэргийг тэтгэврийн программаас тэтгэвэр авагчийн массив хэвлэн авч нэг бүрчлэн тулган тоолоход бүрэн байна. Нас барсан 7 иргэний тэтгэврийн хувийн хэргийг тухай бүр нь татан хэлтсийн архивд хүлээлгэн өгч ажилласан байна.

4.4.3 Мэдээллийн ил тод байдал, даатгуулагч, ажил олгогчдын мэдээлэл авах боломжийг бүрдүүлэн ажилласан байдал:

Засгийн газрын 2023 оныг “Авлигатай тэмцэх жил” болгон зарлаж төрийн мэдээллийг нээлттэй ил тод болгох цахимжилтыг эрчимжүүлэх, хүнд суртлыг арилгах зорилгоор “Шил ажиллагаа”-г эхлүүлж Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд заасан нээлттэй мэдээллийг ил тод мэдээллийн самбарт байршуулсан боловч зарим мэдээллийн тоон үзүүлэлтийг хуулийн өөрчлөлттэй уялдуулан шинэчлээгүй байна.

4.4.4 Малчны зөвлөлийн тогтоолын үндэслэл:

“Даатгуулагчийн малчнаар ажиллаж, нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг тодорхойлох зөвлөл”-ийн 2018 оноос 2022 оны хооронд хугацааны Орхон аймгийн Жаргалант сумын даатгуулагчийн малчнаар даатгуулагчийн малчнаар ажиллаж, нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг тодорхойлох зөвлөлд 5 хүн орсноос 4 хүн дээр мал малласан тухай тогтоол гарсан байна. Малчны зөвлөлийн тогтоол, тэмдэглэл, бүрдүүлсэн баримт бичгийг үндэслэлийг хууль, тогтоол, шийдвэр, дүрэм, заавар журмыг баримтлан шалгахад Чанарын менежментийн тогтолцооны олон улсын ISO 9001:2015 (Монгол улсын MNS ISO 9001:2016) стандартыг нэвтрүүлснээр гэрээгээр хүлээсэн үүргийн дагуу Нийгмийн даатгалын үйлчилгээний чанарыг олон улсын ISO9001 стандартад нийцүүлж, чанарын менежментийн тогтолцооны хэрэгжилтийн тогтвортой байдлыг хангаж, өрөөний эмх цэгц, ажлын бүртгэл зэрэгт байнгын сайжруулалт хийн ажиллаж байна. Авлигатай тэмцэх менежментийн тогтолцооны олон улсын ISO 37001:2016 стандартын АЭМТХАХ-ийн авлига, хээл хахуулийн эсрэг зохион байгуулсан төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг тухай бүр нь хэрэгжүүлэн, түүнд дэмжлэг үзүүлэх, ёс зүйн соёлыг сайжруулахад анхаарч ажилласан байна.

ХШДАТ-аас 2023 онд дотоод аудит хийж, дараах зөвлөмжийг өгсөн:

1. НДЕГ-ын 01 дүгээр сарын 24-ний өдрийн “Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын төлөвлөгөө биелүүлэх, шимтгэлийн авлага барагдуулах тухай” А/16 тоот тушаалын дагуу 2023 оны 03 дугаар сарын 01-ний өдрийн 06/410 тоот “Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хуримтлагдсан авлагыг барагдуулах ажлыг эрчимжүүлэх, хамралтыг нэмэгдүүлэх ажлын нэгдсэн удирдамж”-ыг хэрэгжүүлэн, өр авлага бууруулах ажлыг эрчимжүүлэн ажиллах
2. Мэдээллийн самбарын мэдээллийг тухай бүр шинэчлэн, агуулгыг хянаж, өөрчлөлт гарсан тухай бүр шинэчлэн ажиллах
3. 2023 онд иргэдээс цахим болон цаасан сууриар сэтгэл ханамжийн судалгаа авч, үр дүнг тооцон ажиллах
4. Малчны зөвлөлийн цаасан суурьт баримтыг архивын баримт болгон хадгалахад дотоод товъёгийн хэсэгт хурлаар хэлэлцсэн иргэдийн мэдээллийг оруулах, зөвлөлийн хурлын тэмдэглэлд бүх гишүүдийн гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй, 2008 -2013 оны баримтаар 1995-2000 онд мал малласан байсныг нотлох баримтаар хавсаргасан, Багийн засаг дарга малчны мал маллаж байсныг тодорхойлохдоо ямар нэгэн албан баримт бичигт үндэслээгүй зэрэг зөрчлийг дахин давтахгүй байхад анхаарч ажиллан Монгол улсын засгийн газрын 2018 оны 03 дугаар сарын 14-ний өдрийн 71 тоот тогтоолын заалтыг нэг бүрчлэн хэрэгжүүлэн ажиллах, Багийн засаг даргын тодорхойлолтыг ямар нэгэн албан бичигт үндэслэн гаргуулж албажуулах байдлаар хэвших.

4.5. Хяналт, шалгалт дотоод аудитын тасгийн 2023 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн хэлтсийн даргаар батлуулсан 2023 оны төлөвлөгөөнд заасны дагуу удирдамж №5 боловсруулан 2020-2022 оны хооронд хугацааны Баян-Өндөр сумын 22 иргэний, 2018-2022 оны Жаргалант сумын 3 иргэний нийт 25 тогтоолын үндэслэлийг шалгаж гарын үсэг, хавсралт баримт дутуу байсан 5 зөрчлийг арилгуулах, нотлох баримтын шаардлага хангахгүй байгаа 8 иргэний баримтын зөрчлийг арилгах зөвлөмж тайланг хугацаандаа гарган хүргүүлж 90,9% үр дүнтэй, хэрэгжилтийг 100% ханган ажилласан.

4.6 Нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилт мөн Хяналт шалгалт, дотоод аудитын тасгийн 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд орсон заалтаар тэтгэврийн хувийн хэргийг хагас жил, бүтэн жилээр тоолох төлөвлөгөөт ажлын дагуу хувийн хэргийн эмх цэгц, бүрэн бүтэн байдал зэргийг шалгаж, илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгах, мэргэжил арга зүйн туслалцаа үзүүлэх цаашид хуулийн хэрэгжилтийг хангахад туслан зөвлөх зорилгоор шалгахад тэтгэврийн архивын 16683 хувийн хэргийг хагас жилээр, 18676 хувийн хэргийг бүтэн жилээр нэг бүрчлэн массивтай тулган тоолж, хуучирч муудсан хавтас хайрцаг шинэчилж сольж, давхар цахим тоологчоор тоолоход хувийн хэрэг 100 хувь бүрэн тоологдсон. Шалгалтаар 1 иргэний нас барсаны дараа илүү олгосон 6-н сарын 2,7 сая төгрөгийг тэтгэврийг нөхөн төлүүлэх зөвлөмжийг үйлчилгээний тасагт өгснөөс үр дүн 0%, хэрэгжилт 100% байна.

4.7 Хяналт, шалгалт дотоод аудитын тасгаас архивын улсын үзлэгтэй холбогдуулан Нийгмийн даатгалын хэлтсийн 2022-2023 оны архив, албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагаанд Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль болон бусад холбогдох дүрэм журмын дагуу архив, албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагааг шалгаж, мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлж, 4 заалтаар зөвлөмж өгч ажилласан.

4.8 Орхон аймгийн 2023 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн Хяналт шалгалт, дотоод аудитын тасгийн төлөвлөгөөний дагуу Төрийн албаны тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Хэмнэлтийн тухай хууль болон бусад холбогдох эрхзүйн заалтын дагуу үйл ажиллагааны зардлын зарцуулалт, үндэслэх баримт мэдээллийг шалгаж, мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлж, 5,5 сая төгрөгийн нөхөн төлбөрийг барагдуулах, анхан шатны баримтын гарын үсэг, баримтны иж бүрдлийг хангуулах, албан тушаалбн нэршлийг залруулах 4 заалтаар зөвлөмж өгч ажилласан.

Тав. Дээд газраас өгсөн чиглэлийн дагуу хийгдсэн хяналт шалгалт

1. Урьдчилан сэргийлэх хяналт шалгалтаар Нийгмийн халамжийн сан болон Нийгмийн даатгалын тэтгэврийн сангийн давхардлыг шалгаж 2,2 сая төгрөгийн зөрчил дээр 1 албан шаардлага өгч 100% барагдуулсан, 1,09 сая төгрөгийн зөрчил дээр акт өгч 91% барагдуулсан.

2. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын удирдамж 06/787 тоотын дагуу Нийгмийн хамгааллын хяналтын улсын байцаагч төлөвлөгөөний дагуу 14 байгууллагыг шалгаж 5 заалтаар 3 албан шаардлага өгч 85% үр дүнтэй, хэрэгжилт 100% хангуулсан.
3. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын Хяналт шалгалтын газрын даргын 2023 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдөр баталсан 06/668 тоот чиглэлийн 1 зүйлийн 1.2 дахь заалтыг үндэслэж 3 саяас дээш өр авлагатай нийт 26 ААНБ-ын 11 181.2 сая төгрөгний цалингийн сантай 1304 даатгуулагчийн хөдөлмөрийн хөлс түүнтэй адилтгах орлогод шалгалт хийж өр авлага барагдуулахад шат дараалсан арга хэмжээ авч 2 038.5 сая төгрөгийг барагдуулан ажилласан байна. 100.0 сая төгрөгнөөс дээш өртэй 11 байгууллагын 3 529.1 сая төгрөгний хуримтлагдсан шимтгэлийн авлагатай ААНБайгууллагуудаас 3 улирлын байдлаар 3 байгууллагын 1 728.8 сая төгрөгийг барагдуулаад байна.
4. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 06-ны өдрийн 1/2267 тоот үүрэг чиглэлийн дагуу төлөвлөгөө гарган ажиллаж биелэлтийн тайланг тогтоосон хугацаанд хүргүүлсэн.
5. Захиргааны хууль бус шийдвэрийн улмаас ажлаас үндэслэлгүй халагдсан нь тогтоогдож, шүүхийн шийдвэрээр ажилд нь эргүүлж томилсон ажилтнуудад олгосон нөхөн олговор, түүнийг буруутай албан тушаалтнаар буцаан төлүүлсэн талаарх судалгаа гаргаж явуулсан. /хамарсан хугацаа: 2016-2023 он/
6. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын сарын 24-ний өдрийн а/16 дугаар тушаалаар өгсөн үүргийн биелэлтийн тайланг тогтоосон хугацаанд хүргүүлэн 120 ба түүнээс дээш насжилттай Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хуримтлагдсан өр авлага барагдуулах ажлын төлөвлөгөөний дагуу 26 аж ахуй нэгж байгууллагын 1,8 тэрбум төгрөгний гэрээ байгуулж, үүнээс 2 038.5 сая төгрөгний өр авлагыг барагдуулан ажиллаж байна. Үйл ажиллагаа нь зогссон 2 ажил олгогчийн үйл ажиллагаа нь сэргэсэн. Ажил олгогчийг шалгаж зөрчлийн тухай хуулиар торгож, 4.8 сая төгрөгний акт, 2.4 сая төгрөгний алданги төлүүлэн бүрэн барагдуулсан.
7. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын 02/1275 тоотын дагуу 307 тэтгэвэр авагчийн мэдээллийг тулган шалгаж тайланг хүргүүлэн 100% хангасан.

Зургаа. Зорилтот жилийн хүрээнд

“НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИНЭЧЛЭЛИЙН ЖИЛ”-ийн хүрээнд төлөвлөгөө гарган, төлөвлөгөөний дагуу:

1. 65 байгууллагад шалгалт хийж 48,9 сая төгрөгийн зөрчил дээр акт тавьж 43,4 сая буюу 92,7% барагдуулсан, 26 ААНБ-ын 11 181.2 сая төгрөгний цалингийн сантай 1304 даатгуулагчийн хөдөлмөрийн хөлс түүнтэй адилтгах орлогод

шалгалт хийж өр авлага барагдуулахад шат дараалсан арга хэмжээ авч 2 038.5 сая төгрөгийг барагдуулан ажилласан байна.

2. Нийгмийн хамгааллын хяналтын улсын байцаагч төлөвлөгөөний дагуу 14 байгууллагыг шалгаж 5 заалтаар 3 албан шаардлага өгч 85% үр дүнтэй, хэрэгжилт 100% хангуулсан.
3. Сургалт сурталчилгааны комиссын төлөвлөгөөний дагуу 28 төсвийн байгууллагын 28 нягтлан, 15 дээш ажилтантай төсвийн болон хувийн хэвшлийн 43 байгууллагын 1042 даатгуулагчид, Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн 8 байгууллага, Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв, Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ-ын Медикал эмнэлэг, Эрдэнэт сувилал нийт 82 байгууллагын 1261 даатгуулагч нарт Нийгмийн даатгалын шинэчлэгдсэн багц хууль, Эмнэлгийн хуудас олгох журмаар танхимын сургалт орж мэдлэг олгож ажилласан. Цахимаар “Сайхан бүхний эхлэл шинэ өглөө байдаг, өглөө бүрийг шинэ мэдээлэлтэй, эрч хүчтэй эхлүүлцгээе” бичлэг бэлтгэж, 4 удаагийн шууд лайв орж нийт 13,2 мянган хүнд мэдээлэл хүргэж ажилласан.

Долоо. Цахим хяналт

Нийгмийн даатгалын салбарын “Цахим хяналтын веб програм”- (<http://10.9.0.5/monitoring>) -д нийт 4248 алдаатай байх магадлалтай мэдээллийн 89% шалгаж, үндсэн баримт болон нотлох баримтыг үндэслэн зөрчил мөн эсэхийг тогтоож, тухайн тогтоогдсон 5 зөрлийг арилгах арга хэмжээ авч 1,1 сая төгрөгийн төлбөрийг барагдуулан, цалингийн 60, төрлийн 90 залруулга хийгдэж ажиллаж байна.

Найм. Бусад ажил болон сургалт сурталчилгааны талаар

Тайлант хугацаанд өдөр тутмын ажлаараа 207 аж ахуй нэгж байгууллагын дарга, нягтлан бодогч нарт хуулийн шинэчлэлийн талаар мэдээлэл хүргэн ажилласан. Мөн хэлтсийн нийт байцаагч нарыг мэргэжил арга зүйгээр ханган ажиллаж, шаардлагатай тохиолдолд дээд шатны байгууллага, холбогдох байгууллагуудын албан хаагч, мэргэжилтнүүдтэй холбогдож ойлголтын зөрүүг арилгаж, шаардлагатай тохиолдолд сургалт, зөвлөгөө, мэдээлэл авч ажиллаа.

Хэлтсийн дэргэдэх орон тооны бус комиссоос зохион байгуулагдсан ажил, иргэд даатгуулагч нарт чиглэсэн “Нээлттэй хаалга”, “Сургалт сурталчилгаа”, “Цахим лайв” зэрэг олон нийтийн ажлуудад төлөвлөгөөний дагуу тасгийн 4 байцаагч идэвх санаачлагатай 100 хувь бүрэн оролцож ажилласан.

Гомдлын шаардлагын зөвлөлд 31 иргэний өргөдөл, 2 албан тоотыг 10 удаагийн хурлаар тоотыг шийдвэрлэн ажилласан.

Хяналт шалгат, дотоод аудитын тасгийн байцаагч нар дараах сургалтуудад хамрагдаж мэдлэгээ дээшлүүлж ажилласан байна.

Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын Хяналт шалгалтын газраас зохион байгуулсан “Хяналт шалгалтын байцаагчдын мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх” цахим сургалтанд 3 байцаагч, Хөдөлмөр, Нийгмийн хамгааллын яамны Салбарын хяналтын газраас “Бодлого- Хэрэгжилт-Хяналт ” сэдэвт танхимын 3 өдрийн нэгдсэн сургалтанд 1 байцаагч, Орхон аймгийн Прокурорын газраас “Зөрчлийн тухай хуулийн хэрэгжилт” сэдэвт 3 удаагийн танхимын сургалтанд 5 байцаагч бүрэн хамрагдсан.

Орхон аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтсээс хяналт шалгалтаас бусад чиглэлээр зохион байгуулсан дотоодын танхимын 25 удаагийн сургалтанд Хяналт шалгалтын 5 байцаагч давхардсан тоогоор 89 удаа хамрагдаж хуулийн мэдлэг, монгол бичиг, ёс зүй, харилцааны чадвараа дээшлүүлэн ажилласан.

ТАСГИЙН ТАЙЛАНГ ХЯНАСАН:

ОРХОН АЙМГИЙН НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН
ХЭЛТСИЙН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Д.НАРМАНДАХ

ТАСГИЙН ТАЙЛАН ГАРГАСАН:

ОРХОН АЙМГИЙН НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТСИЙН
ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ, ДОТООД АУДИТЫН ТАСГИЙН ДАРГА

Г.ГАЛБАДРАХ